

**ALTFOR MANGE
RÅDYRKILLINGER BLIR
DREPT AV SLÅMASKINER**

DETTE KAN DET GJØRES NOE MED!

Etter rødreven er det slåmaskinknivene som trolig tar livet av flest små rådyrkillinge. I enkelte områder kan så mye som 30 – 40 % av killingene bli drept i forbindelse med første slåtten. Med enkle tiltak kan mange av disse killingene reddes. Det er i jegerens interesse å bidra til at dette tapet blir redusert.

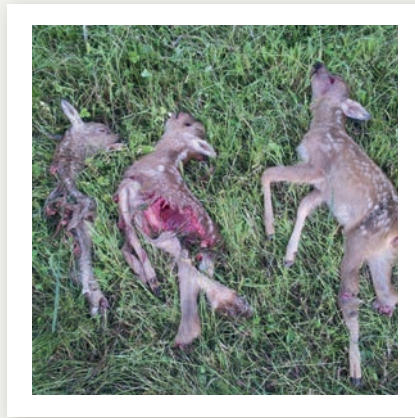
Rådyrkillingene er aller mest sårbar den første tiden etter fødsel. I denne perioden legger geita igjen killingene når den beveger seg rundt på beite. Dette er en god strategi for å unngå at rovdyr finner og spiser avkommet.

Strategien er imidlertid svært dårlig mot sylskarpe og raske slåmaskinkniver eller forhøstere som systematisk kutter seg gjennom enga i lav høyde.

Rådyrgeitene oppholder seg gjerne i kantsoner mellom grasmark og frodig skogsmark, hvor det er kort vei mellom skjul og næringsrikt beite. Dersom området normalt er utsatt for lite forstyrrelser, kan rådyrgeita ta med seg killingene ut i enga. Dersom det dukker opp farer, trykker rådyrkillingene hardt mens geita trekker til seg oppmerksomheten fra mulige predatorer og leder eller jager disse bort fra stedet hvor killingene ligger. Killingene ligger som regel enkeltvis, og det kan ofte være lang avstand mellom dem.

Rådyrkillinge fødes fra slutten av april og fram mot midten av juni. De aller fleste fødes i løpet av en kort hektisk periode fra midten av mai og ut i juni. Det kan være lokale forskjeller i når hovedlammingen skjer, men det varierer lite fra år til år.

I de årene som grasveksten er god og grasen er slåtteklaart før rådyrkillingene følger geita, vil det være en økt risiko for at de kan ligge og trykke i enga når slåtten starter. Disse killingene er svært utsatt.

HVEM BØR TA ANSVAR?

- For bonden medfører det risiko for ødelagt fôr og forgiftning hos husdyr, som kan føre til betydelige problemer og tap dersom rester av døde dyr blir blandet med fôret.
- For jegerne og jaktlag er alle rådyr som blir drept i slåtten en ekstra avgang i bestanden, som ellers kunne ha bidratt til økt jaktopplevelse og jaktutbytte. Det er derfor i alles interesse å tilrettelegge for å redusere tapet av rådyrkillinge i denne sammenheng. Sett i forhold til andre vilttiltak som mange gjennomfører for å opprettholde en sterk rådyrstamme, er det mulig å oppnå konkrete effekter med små kostnader og liten innsats.

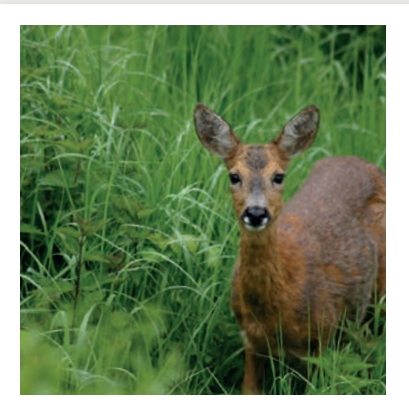
Slik NJFF ser det, er det naturlig at det er jegerne som disponerer jaktretten på rådyr i området, som bør ta initiativ til samarbeid med de som hoster grasen.

HVA KAN DU GJØRE?

Rådyrgeiter med killinge er relativt stedegne og oppholder seg i vår- og sommerperioden på svært begrensede områder. Dersom man kjenner sitt jaktområde og har observert drektige hodyr som beiter regelmessig på engmark under vårperioden, er det god grunn til å forvente at disse geitene vil kalve i områder nær disse beiteområdene. Dersom engområdene er lite eksponert og rådyra sjelden blir utsatt for forstyrrelser, er det økt sannsynlighet for at killingene kan bli lagt igjen i enga slik at geita har oversikt over området hvor killingene ligger mens hun beiter.

Ved å gjennomføre tiltak som uroer geita før kveldsbeite dagen før slåtten, og hindre at hun får tilgang til å beite på enga siste natta før slåtten, er muligheten stor for at hun trekker killingene til kantsoner eller nærliggende skog. Uroen bør opprettholdes gjennom natta ved å sette ned skremmel som både beveger seg i vind, lukter av mennesker og gjerne lager lyd. Her kan papirsekker, gamle klesplagg og mange andre remedier brukes. Slike rådyrskremmel vil ha redusert effekt over tid, men ved at de settes opp straks før slåttetidspunktet, kan det ha en avgjørende effekt. Ved at skremslene blir båret ut og plassert nær kanten av enga, vil det også bli lagt igjen lukt av mennesker i området. Dette kan forsterke skremmeeffekten. Det er heller ingen ulempe å ha med seg hund når tiltaket gjennomføres.

Skremslene bør fjernes når slåtten er gjort slik at rådyra ikke vennet til at de finnes.

-
- Bli kjent med hvor rådyra beiter på innmark før slåttan tar til.
 - Avtal med maskinkjører og bonde slik at det blir gitt beskjed om når slåttan er planlagt gjennomført.
 - Forbered og organiser innsats blant jegerne som jakter rådyr i området.
 - Sett ut rådyrskremmer i slåtteområdene med 50 – 100 meters mellomrom i kantsonen av enga, dagen før slåttan skal gjennomføres.
 - Prioriter steder hvor det er kjent at rådyr ofte går ut for å beite.

LYKKE TIL!

Foto: John Øystein Berg (foto 1 og 3, Hege Bøckman (foto 2), Vidar Holthe (foto 5), Aasgeir Størdal (foto 6), iStock (foto 4).

Produktansvarlig: viltkonsulent Webjørn Svendsen, NJFF. Utgitt mai 2015.